

TEMA

Det store twist – fri fra loven

AF ANDREAS KAMMERSGAARD IPSEN

*Du bliver fri til at adlyde, ved at du ikke **skal** adlyde for at opnå noget.*

Andreas Kammergaard Ipsen, f. 1983

Præst i Tarm Frimenighed
andreas@tarmfrimenighed.dk

Omkring årtusindskiftet blev den indiskfødte instruktør M. Night Shyamalan verdenskendt for en række film, der havde noget ganske særligt til fælles: et overraskende plot-twist. I filmene fik seeren helt til sidst givet en oplysning, der ikke bare overraskede, men kastede nyt lys over *hele* filmens plot. Især mesterværket *Den sjette sans* fik mange lyst til med det samme at se igen – for med det afsluttende twist var hele filmen blevet som ny, og man lagde pludselig mærke til helt nye detaljer.

Ikke så få kristne har gennem tiden haft lidt samme oplevelse, når de er nået til erkendelsen af *friheden fra loven*.

Omkring år 1518 gik det op for Luther, at den "Guds retfærdighed", der tales om i Romerbrevet 1,17, ikke er lovens dømmende retfærdighed, men den retfærdighed, som tilregnes den troende ved nåde alene. Dermed begyndte han at se *hele* Skriften i et helt nyt lys: Alt, hvad han før havde tolket i lyset af loven, kunne han nu

tolke i evangeliets herlige lys.¹

Luther havde oplevet det ultimative *twist*, evangeliets twist. Og det twist gav ham lyst til at "se filmen igen" og lægge mærke til alle de nye detaljer i Bibelen. Pludselig stod det klart som krystal for Luther, at loven fuldstændig har mistet sin magt til at fordømme enhver, der ved troen klynger sig til Kristus. Luther havde fundet *friheden fra loven*. Den frihed blev grundpilen for hele hans teologi og kamp for bibelsk kristendom.

I denne artikel skal vi nu se nærmere på, hvad det betyder at være fri fra loven.

Ikke noget "skal"

I spørgsmålet om *frihed fra loven* finder vi nogle af Bibelens kernetekster i Romerbrevet 6-8 og Galaterbrevet 2-3. Paulus siger: "Så er også I, mine brødre, gjort døde for loven ved Kristi legeme, for at I skal tilhøre en anden, ham, der er opstået fra de døde, og vi bære frugt for Gud"

(Rom 7,4). Og: ”For jeg er ved loven død for loven for at leve for Gud. Jeg er korsfæstet med Kristus” (Gal 2,19).

Paulus’ mening her er ganske klar: Loven – altså alt det i Bibelen, der stiller krav til os og fordrer ubetinget lydighed mod Guds bud – er ikke længere herre over den kristne. Lovens ”du skal” har mistet sin magt til at fordømme ”dem, som er i Kristus Jesus” (Rom 8,1).

Eller med andre ord: Det er ikke den kristnes evne til at *præstere* sin egen fromhed, der giver den kristne adgang til Guds nærvær og giver ham/hende status som Guds barn, men *alene* Guds ufortjente nåde, som vi ser den udfoldet på korset, hvor Jesus bærer synden på sine skuldre.

For den kristne findes der ikke noget ”skal”. Jesus har én gang for alle fuldbragt al ”skal”. Vi er ikke under loven, men under nåden (Rom 6,15).

Det er lige så radikalt, som det lyder, og det er kun, fordi det *er* radikalt, at det har magten til at sætte den kristne fri i samvittigheden og give vished om frelsen. Lige så snart vi begynder at slække bare det mindste på radikaliteten ved friheden fra loven, risikerer vi at udslette selve glæden ved at være en kristen, ja, vi risikerer at sætte selve frelsen over styr.

Guds væsen

Men samtidig er der en grøft i den sammenhæng, som det er vigtigt at være opmærksom på. Ofte kan vi nemlig i tanke og tale have tendens til at tale om begrebsparret *lov og evangelium* – og dermed også *friheden fra loven* – på en måde, så det lyder, som om der er tale om *konstruerede* fænomener.

Så får man indtryk af, at Gud har *valgt* at relatere sig til os på denne særlige måde, måske fordi det er en særlig pædagogisk eller effektiv måde at frelse mennesker på. At Gud har *opfundet* ”lov og evangelium” med ”frihed fra loven” som det afsluttende og overraskende plot-twist.

Men at tænke på den måde vil nemt kunne tage kraften ud af forkyndelsen af lov og evangelium. Da M. Night Shyamalan havde lavet sin

trede film i streg med et ”overraskende” plot-twist i slutningen, så var det ikke længere hverken overraskende eller effektivt. Så var det blevet en konstruktion. Det blev kedeligt.

Men virkeligheden er, at de dogmatiske begreber *lov og evangelium* ikke er en kunstig konstruktion. Det er ikke en *metode*, Gud har opfundet for at frelse mennesker. Nej, det er en *virkelighed*, der springer ud af Guds inderste væsen.

Begreberne *lov og evangelium* kan nemlig ses som udtryk for Guds mest fundamentale egenskaber: hans hellighed og hans kærlighed. Ikke

Lige så snart vi begynder at slække bare det mindste på radikaliteten ved friheden fra loven, risikerer vi at udslette selve glæden ved at være en kristen.

dermed sagt, at man kan sætte et forenklet lighedstegn mellem Guds hellighed og loven på den ene side og mellem Guds kærlighed og evangeliet på den anden. Der er masser af Guds kærlighed i loven og af Guds hellighed i evangeliet. Pointen er blot, at det, som møder os *som lov og evangelium*, har en levende virkelighed i Gud selv bag sig.

På den måde er *lov og evangelium* det største af alle mysterier, for det udspringer af Gud eget forunderlige væsen. Og det bliver endnu mere forunderligt, hvordan det kan lade sig gøre, at den kristne kan blive *fri fra loven*. For når vi ser Guds væsen som virkeligheden *bag* lov og evangelium, går det også op for os, at frihed fra loven ikke kan være lig med ligegyldighed over for loven. Det ville nemlig være det samme som ligegyldighed over for Gud selv. Frihed fra loven må betyde noget andet.

Fri til at adlyde

Det ser vi tydeligt i de bibelvers, som jeg tidli-

Ind i vores skamdrevne kultur taler evangeliet stærkt om en Gud, der allerede har set dit sande jeg og allerede har gennemskuet selv dine tykkeste facader – og som alligevel elsker dig og bar lovens dom i stedet for dig.

---

gere har citeret: Friheden fra loven har et klart mål, nemlig at "bære frugt for Gud" og "at leve for Gud". Og i Romerbrevet 3,31 skærer Paulus det ud i pap: "Sætter vi så loven ud af kraft ved troen? Aldeles ikke! Vi gør loven gældende."

I stedet for at gøre os ligeglade med loven (og dermed Guds hellige væsen) er hensigten med friheden i Kristus faktisk det stik modsatte, nemlig at gøre loven mere gældende end nogensinde før!

Det understreger C.O. Rosenius også: "Vi er altså sat fri fra loven, så Guds vilje kan sætte aftryk i vores liv."² Frihed fra loven er frihed til loven. Når det kommer til spørgsmålet om lydighed mod Guds lov, er der en dyb hemmelighed i hjertet af den kristne tro: Du kan først, når du ikke skal.

Den lydighed, Gud ønsker, er *frihedens lydighed*. Eller for at bruge et billede, Paulus selv bruger: Gud ønsker, at vi skal leve i lydighed mod ham og hans vilje som *børn* og ikke som slaver

(Rom 8,12-17). Slaver adlyder i frygt for straf, mens børn (ideelt set) adlyder i kærlighed og tillid til forældrene. Først når vi er børn, der har fået givet *alt* af ren nåde, bliver vi i stand til at adlyde vores himmelske fader i kærlighedens taknemmelighed.

Luther taler stærkt om den sag: Den kristne er i det *indre* "en *fri herre* over alle ting og ikke underordnet nogen", mens vi i det *ydre* er "en *ufri tjener* i alle ting og underordnet enhver."³ I det indre – primært forstået som den kristnes relation til Gud og i samvittighedens liv – er det *kun* friheden, der hersker. I det ydre – forstået som den kristnes relation til mennesker og den skabte verden – er vi på alle måder forpligtet på Guds vilje og bud til at elske og tjene vores næste.

For Luther er det altafgørende, at den indre frihed må og skal gå logisk forud for den ydre forpligtelse. Forvandlingen i det ydre menneske kan kun ske, når det indre menneske er

fuldstændig ”fri i forhold til alle lovbud. Og af lutter frihed og for intet gør han alt, hvad han gør, uden at søge sin egen fordel eller salighed derved.”⁴

Det menneske, der alene står under loven, vil netop søge at adlyde Gud til egen fordel og frelse. Den lydighed er drevet af frygt og selvopholdelsesdrift. Det er lovens kraft.

Evangeliets kraft er derimod, at du bliver *fri til at adlyde*, netop derved at du ikke *skal* adlyde for at kunne regne dig for Guds barn. Du har allerede alt! Den lydighed er ikke drevet af driften til at redde sig selv, for den kristne har allerede mistet sig selv i Kristus: ”Jeg er korsfæstet med Kristus” (Gal 2,19).

Paradoksal mening

På den måde, og *kun* på den måde, kan et menneske blive fri fra loven – uden at det afføder ligegyldighed over for loven og Guds hellighed. I stedet fødes der en helt ny vilje og lyst til at bøje sig under Guds vilje, som den kommer til udtryk i loven. Og når man fejler, er det en smerte og sorg – ikke fordi man frygter for lovens dom, men fordi man af kærlighed til sin himmelske far bare så gerne *ville* gøre det bedre.

Den, der er fri fra loven, bliver ikke hængende i nederlaget. Nej, når man er fri i Kristus, kan man altid og med fuld frimodighed bekende sin synd for Jesus i tillid til, at han *aldrig* vil vise den bort, der kommer til ham.

På den måde – ved at være Guds barn og ikke Guds slave – er den kristne på én og samme tid *fuldstændig fri* og *fuldstændig forpligtet*, en fri herre og en ufri tjener.

Det er en virkelighed, der set udefra virker dybt paradoksalt, ja, nærmest tåbeligt, men som for den, der lever i den og på egen sjæl har erfaret Guds kærlighed og nåde, er såre simpel og næsten barnligt intuitiv.

For den, der har erfaret sig selv som en frikendt synder for Jesu skyld, giver det *umiddelbar* mening at være fri fra loven og samtidig fri til loven – hvor svært det end kan være at forklare. Jeg *kan*, fordi jeg ikke *skal* opnå noget.

Gennemskuet og elsket

For at sætte pris på *friheden* fra loven må man have en fornemmelse af, hvad det vil sige at være *slave* for loven. Og det har *alle* mennesker dybest set, for lovens tilgang til Gud er vores naturlige indstilling. Ikke at det i dag nødvendigvis manifesterer sig fuldstændig på samme måde, som det gjorde for fx Luther eller Rosenius. Men i enhver tid og i enhver kultur *vil* loven på den ene eller anden måde være den naturligt drivende kraft for menneskets stræben efter selvopholdelse.

I den vestlige verden i dag kommer det til udtryk ikke så meget i fokus på, hvordan vi fejler og gør forkert, men i højere grad på, hvordan vi ikke *slår til*. Lovens kraft i vores liv viser sig ikke alene i skyld, men også i skam – at jeg ikke magter at være det menneske, jeg gerne ville være, og at jeg *ved*, at der ikke er overensstemmelse mellem, hvad jeg viser omverdenen, og hvordan jeg faktisk er bag facaden. Jeg er drevet af frygt, frygt for afsløringen af mit sande jeg.

Men det forhold gør ikke friheden fra loven mindre relevant. Tværtimod. Ind i vores skam-drevne kultur taler evangeliet stærkt om en Gud, der allerede har set dit sande jeg, allerede har gennemskuet selv dine tykkeste facader og set det, du skammer dig allermest over – og som alligevel elsker dig og gik i døden for dig og bar lovens dom i stedet for dig.

Gud vil ikke have din præstation, men han vil have *dig*. Og hvis det bliver din virkelighed – at du allerede er fuldstændig gennemskuet og fuldstændig elsket – så vil det give dig frihed. Så vil det at performe den bedste udgave af dig selv i andres øjne ikke længere være nødvendigt for din selvopholdelse. For dit selv er blevet korsfæstet med Kristus: Han har opfyldt loven til fulde i dit sted, og din selvforståelse som menneske og kristen afhænger derfor ikke længere af, om din overholdelse af loven er en succes eller fiasko.

I stedet kan du frit leve i tjeneste for Gud og mennesker uden at skulle ”få noget ud af det”. Dét er friheden fra loven. ■

-
- 1 Carl Fr. Wisløff: *Martin Luthers teologi*, Dansk Luthersk Forlag 1985, s. 39
  - 2 C.O. Rosenius: *Vejledning til fred*, LogosMedia 2015, s. 93
  - 3 Martin Luther (1520): *Om et kristenmenneskes frihed*, Skrifter i udvalg, Credo Forlag 1981, s. 69
  - 4 *Ibid.*, s. 87